

2017 – I

HOLLANDS Maandblad

H.L. WESSELING OVER CULTUUR & BESCHAVING

EVA GERLACH | F. STARIK | MARK BOOG | MARIEKE RIJNEVELD

IVO BONTHUIS | FREDERIK PHILIP KUETHE

PIETER KRANENBORG ZO VOORDELIG KOMT DE DOOD UIT CHINA

HOLLANDS Maandblad

INHOUD NO. I – 2017

acht-en-vijftigste jaargang • nummer 830

januari 2017

Opgericht in 1959 door K.L. Poll.

www.hollandsmaandblad.nl

Redactioneel – Deze maand

H.L. Wesseling – Cultuur en beschaving

Eva Gerlach – Gedicht

F. Starik – BOFB

Mark Boog – Gedichten

Marieke Rijneveld – God, de haan en mezelf

Ivo Bonthuis – Zo gaat de molen

Jack Druppers – Undercover

Kitty Pouwels – Dit moeten we vaker doen

Frederik Philip Kuethe – De NAVO-baas en de roze invasie

Carina van der Walt – Gedichten

Pieter Kranenburg – In Lieverlingelande komt de dood uit China

Tekeningen Babette Wagenvoort

Auteurs in dit nummer

Colofon

Deze maand

Het is enigszins verbazingwekkend, maar deze maand was het *sujet du jour* hetzelfde als dat van de vorige maand, en als dat van de maand daarvoor: nepnieuws. Op de een of andere manier klinkt het alsof die mededeling zelf zijn eigen essentie belichaamt, maar dat is schijn. Het echte nieuws van nepnieuws is dat men er niet over uitgepraat raakt, hoewel het geenszins nieuw en niet eens nep is. Wellicht komt alle ophef voort uit het besef dat het niet louter gaat om verzonnen berichten ('Patricia Paay trouwt met eigen echtgenoot', 'Russen hebben Trump in hun macht'), maar dat het iets betreft dat een wezenstrek is van ons tijdsgewricht en een typisch eigentijdse uiting vormt van het menselijk tekort.

In feite is nepnieuws al zo oud als de uitvinding van de drukpers, en waarschijnlijk nog veel ouder. Vroeger was 'nieuws' iets om geld mee te verdienen (denk aan de berichtgeving in 1835 in de New-Yorkse krant *The Sun* over de buitenaardse beschaving op de maan, die voor het eerst een nieuwsblad in een profijtelijke onderneming veranderde), of om politieke propaganda te maken (al in de zestiende eeuw 'lekte' het bewind in Venetië 'officiële documenten' aan nieuwsgaarders, opdat die zouden 'onthullen' wat de 'echte feiten' waren), of om religieuze kwesties te beslechten (zo werd in 1475 in Italië het 'nieuws' verspreid dat joden een rituele kindermoord hadden gepleegd, hetgeen tot pogroms leidde en het Vaticaan ertoe bracht om het 'vermoorde' kind heilig te verklaren). Journalistiek die alleen 'waar' nieuws wilde brengen, begon pas toen Adolph Och in 1896 tot veler verbazing van *The New York Times* een 'op feiten gebaseerde' krant wilde maken.

Het neppige aan nepnieuws is derhalve vooral dat het geenszins nieuw is. Wat wel nieuw lijkt, is dat de huidige samenleving zo'n voedzame bodem voor nepnieuws vormt. Ik doel dan op de peilloze goedge-

lovigheid van onze tijd. En die goedgelovigheid is geen prerogatief van Trump-stemmers. Integendeel, zij woekert al veel langer en er zijn in het gehele politieke en culturele spectrum talrijke voorbeelden van te ontdekken. Niet alleen marsmannetjes, superfood of religie vallen eronder, maar ook het gedachteloos absorberen van reclameboodschappen, het letterlijk overnemen van persberichten door de media, het geloof in ‘De Arabische Lente’, het geloof in Code Oranje bij 2 graden vorst, ja het geloof dat social media de wereld tot vreedzame onderlinge verbondenheid brengen.

Nu is de mens geneigd tot lichtgelovigheid, en dat is maar goed ook, want gebrek aan scepsis is het fundament van een stabiele samenleving. Maar nu jongeren het liefst rondlopen met oordopjes in om de werkelijkheid buiten te sluiten en zijn overgeschakeld op twitter en Facebook voor de vorming van hun wereldbeeld, verdampt het intellectuele instrumentarium en het argumentatieve vermogen om nepnieuws glimlachend af te schudden. In haar essay ‘Truth and Politics’ uit 1967 betoogde Hannah Arendt nog oprecht dat ‘waarheid’ onafhankelijk is van het aantal mensen dat haar accepteert. Dat is niet meer zo: thans schreeuwen opinies in aanzwellende digitale veelstemmigheid dat ze geloofwaardig zijn en dus waar en derhalve de waarheid. Aldus kunnen wij onze eigen beschaving begrijpen: wie goedgelovigheid zaait, zal nepnieuws oogsten. – BB

Cultuur en beschaving

Over oude en nieuwe begrippen

door H.L. Wesseling

Ik kan mij natuurlijk vergissen, maar ik heb sterk de indruk dat er tegenwoordig vaker over cultuur wordt geschreven dan zo'n twintig of dertig jaar geleden, en niet zelden ook met een heel andere betekenis. Zo las ik ergens dat Ajax, een voetbalvereniging, 'een andere cultuur' heeft dan PSV, een voetbalclub uit het zuiden des lands. Ook zouden de arrogante en wereldwijze bankiers van ABN-AMRO 'een andere cultuur' hebben dan de postbodes en middenstanders van ING, die in donkere pakken, maar met bruine schoenen – wat trouwens in Oxford heel normaal is – naar de City van Londen gingen om Barings Bank te kopen, wat een kat in de zak bleek te zijn. Zelf ben ik geneigd te denken dat de individualistische en liberale Universiteit Leiden 'een andere cultuur' heeft dan de wat patriarchale en hiërarchische Vrije Universiteit te Amsterdam, maar ik kan daarover niet uit eigen ervaring oordelen.

Het woord cultuur heeft in deze voorbeelden de betekenis van collectieve geesteshouding, mentaliteit, sfeer en gedrag binnen een bepaalde groep. Dat is echter niet de betekenis die het woord vroeger had, bijvoorbeeld in ooit beroemde werken als Jacob Burckhardts *Die Kultur der Renaissance in Italien* of Johan Huizinga's *Nederland's beschaving in de zeventiende eeuw*. Daar gaat het om de kunstzinnige artefacten (beeldende kunst, architectuur) en de voortbrengselen van de geest (muziek, literatuur, filosofie, wetenschap) van een land, in casu Italië (in feite vooral Noord-Italië) en Nederland (in feite vooral Holland). Dit is ook de cultuur waarop gedoeld wordt in de naam van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Daarnaast heb je ook de zogenoemde volkscultuur, hetgeen alle col-

lectieve, al of niet traditionele uitingen van het (gewone) volksleven omvat. Vroeger was die vooral te vinden in de materiële cultuur van het landleven (boerderijen, landbouwwerktuigen, gerechten, klederdrachten) en in lokale feesten, gebruiken en liederen, maar die cultuur is verdwenen en wordt alleen nog geconserveerd en bestudeerd in gespecialiseerde musea en instituten. De hedendaagse volkscultuur bestaat uit Boem!-Boem!-Boem!-muziek, reality tv-programma's als Big Brother, danceparty's en voetbalvandalisme, niet uit juulblazen, Zeeuwse oorijzers of de klederdracht van Scheveningse vissersvrouwen.

Wel wordt er dus nog steeds veel geschreven over cultuur. Dat noemde Huizinga trouwens ook al in *Geschonden Wereld*, zijn laatste boek dat hij in 1943 voltooide: er werd volgens hem 'veel (ja, veel te veel)' over cultuur gesproken. Daarmee doelde hij op de cultuur waarover de Duitse nazistische schrijver en voorzitter van de Reichsschrifttumskammer Hanss Johst het had in de beruchte uitspraak die voorkomt in zijn aan Hitler opgedragen toneelstuk *Schlageter*: 'Wenn ich Kultur höre, entsichere ich meine Browning.' (Huizinga schreef 'revolver' en die variant komt vaak voor in Nederlandse vertalingen van het citaat.) Interessant is ook dat Huizinga in zijn boek, dat hij overigens de ondertitel *Een beschouwing over de kansen op herstel van onze beschaving* meegaf, vertelt dat hij, toen hij kort na 1900 voor het eerst college gaf, 'het woord cultuur nog met een lichte aarzeling, met den smaak van het vreemde op de tong gebruikte'. Dat is later overgegaan.

lees meer in het nieuwe nummer

BOFB

door F. Starik

Ook onder dichters vindt men hardwerkende mensen. Er zijn er zelfs een paar bij die zich af en toe een buitensporige uitgave kunnen veroorloven, nu ja, het is maar wat je buitensporig noemt. In mijn geval – ik had juist een tweejarige periode als stadsdichter van Amsterdam afgesloten en ik had eigenlijk wel een idee van wat ik de komende tijd zou gaan doen, namelijk niks, of in ieder geval: zo min mogelijk – zou de buitensporige uitgave een horloge betreffen.

Ik zou weer over mijn eigen tijd beschikken, niet de slaaf van mijn agenda zijn. Ik zou de tijd aan mezelf hebben. En ik kon voorlopig vooruit, financieel gesproken. Al die opdrachtjes en verzoeken, optredens, voordrachten voor scheidende directeurs, voorstellingen, het gehele bestaan als min of meer publieke figuur, een marginale beroemdheid in een niche van een niche: de literatuur, de poëzie.

Nu ja, het afscheid van dat publieke bestaan diende gemarkeerd. Ik mocht mezelf een cadeautje geven. Aanvankelijk dacht ik aan een horloge waar je doorheen kunt kijken, een horloge dat het mechanisme van de tijd blootlegt. Zo'n horloge had ik een soort van toevallig in een etalage zien liggen, ik paste hem om mijn pols, maar het ding was te dik, te groot, te zwaar, te veel. Een last. Daarna kwam ik tot de ontdekking dat er een éénwijzerig horloge bestond, van het merk Meistersinger, dat je met enig gebrek aan kennis van het Duits wel kunt vertalen als Meesterzanger, ja, dat was precies wat ik geworden was. Mijn begeerte ging uit naar het model NEO, de meest slanke van alle horloges van dat merk, niet al te groot bovendien. Een met een mooi bol glas eroverheen, de wijzerplaat ivoorwit, een band van superieur bruin leder, mechanisch uurwerk, tijdloos, klassiek. En horloge dat de tijd maar heel globaal aangeeft. Voor de man die de tijd aan zichzelf heeft.

Zoiets teers, zo'n verschrikkelijk mooie verbeelding van een voor-nemen mag je niet op internet bestellen. Daarvoor moet je naar een winkel toe, zo'n ding moet je je laten overhandigen. Zo kwam ik bij BOFB terecht, op het Rokin, mooi onderweg naar het geheime café waar des donderdags aan het eind van de middag traditiegetrouw een kleine samenscholing wordt gehouden, een reusachtig gericht van belangrijke mannen, zo noem ik dat stiekem, of eerlijk gezegd heb ik dat ook wel eens hardop zo gezegd: sindsdien wordt onze tafel Belangrijke Mannen genoemd, dat staat ook op het bonnetje, de rekening die daarvan overblijft.

Volgens mij is het een echtpaar dat BOFB uitbaat. De naam staat voor Best of Both, maar ik heb geen idee hoe die lui heten. Ze doen voornamelijk in zelfontworpen sieraden. Daarnaast voeren ze een beperkt assortiment horloges uit het duurdere segment. Het is een winkel waar je eerst even aan moet bellen. De mevrouw bemoeide zich niet met mij, ik was van meneer. Ik kwam alleen maar een horloge kopen. Ik hoefde geen sieraad of niks. Ze zijn me te modern. Het zijn sieraden die geen sieraad willen zijn. Onpersoonlijk. Leeg, kil. Maar dan wel van zilver en goud, zo, dat het een fortuin kost om zo'n leeg ding om je nek te hangen of aan je vinger te schuiven. Zo, hier heb je mijn recensie, bitch.

Ik weet nog dat de man blij was dat ik iets kwam kopen, het had zijn dag goedge maakt, hij werd heel vrolijk, en dat werd ik daar dan ook weer van, heel vrolijk. Wat een aardige man. Goede winkeliers kunnen dat: je het gevoel geven dat je een nieuwe vriend gevonden hebt.

lees meer in het nieuwe nummer

God, de haan en mezelf

door Marieke Rijneveld

Ik was negen jaar toen mama mij mee naar boven nam naar de inloopkledingkast op de overloop en haar kleren uittrok. Als Jelle en ik verstoppertje speelden, verborg ik me vaak hier tussen haar jurken, dan duwde ik mijn neus in de stof en inhaleerde haar geur zo diep dat ik er duizelig van werd. Alleen zo kon ik dichtbij haar komen. Wanneer we mama weleens probeerden te knuffelen, liet ze direct de bloemenvaas op tafel breekbaar zijn door hem naar het randje te duwen en uit te roepen 'kijk uit, de vaas!' Dan durfden we haar niet meer aan te raken, bang dat zij ook zo gemakkelijk in scherven was te krijgen. Met een gelijmde moeder kon je niet eens meer fantaseren over knuffelen.

Ze hield niet van aanrakingen, maar wel van goedmaken. Iedere avond kwam ze weer op haar pantoffels de trap op. Bij de twaalfde trede wachtte ze even. Ik heb nooit geweten of ze dan twijfelde, of gewoon een adempauze nam. De twaalfde trede kraakte het meest, en Jelle en ik ontweken die trede als we midden in de nacht naar beneden slopen om naar onze slakkenverzameling te kijken. De beestjes zaten in een oud en leeg aquarium, de bodem was gevuld met zand en we hadden er bladeren en takjes in gelegd. Soms was ik jaloers op de slakken: als er gevaar dreigde, trokken ze gewoon hun koppen terug in hun huisjes, terwijl Jelle en ik ons nergens konden verstoppen. Overal werden we gezien.

Als mama mijn kamer inkwam en vroeg hoeveel ik van haar hield, volgde daarop steevast haar excuus: 'Het spijt me keer de tafel van tien.'

Ik was slecht in rekenen maar wist dat het veel was. Knikte dan en hield mijn armen zo ver mogelijk uit elkaar om haar gerust te stellen: 'Van de hemel tot aan de hel.' Ze nam de woordkeuze voor lief, zolang ik haar maar vergaf.

Moeder droeg die dag haar lievelingsjurk: een rode met bloemen.

Ze wees naar het krukje in het midden van de kast. Het hoorde bij een vleugel in de woonkamer maar de vleugel was verkocht toen Jan niet meer terugkwam en de nieuwe eigenaar wilde het krukje er niet bij hebben. Ik ging er onwennig op zitten. Mama zei dat ik lief moest zijn. Ik dacht aan het Thunderbirds-eiland van Jelle. Hij had gezegd dat ik de bomen langs de oprijlaan kapot moest maken, anders was ik een watje. Ik had de plastic stammen doormidden geknakt. Mama was boos op me geworden. Jelle en ik vergeleken ons speelgoed met ons lichaam en moesten weten wat het kon trotseren: alles wat met één hand te breken was, was het niet waard te bestaan. Zo zagen we het.

Mama zou me nu vast gaan straffen. Normaal gesproken zei ze alleen dat ik lief moest zijn als er visite kwam of als we naar een speelgoedwinkel gingen en ik mijn handen op mijn rug moest houden als een schaatser, want schaatsers raakten ook niet de omgeving aan, dat zou ze uit balans brengen en dan zouden ze vallen. Er was geen visite en er kwam ook niemand op bezoek. Ik knikte: natuurlijk zou ik lief zijn.

Sinds een paar weken leek mama mijn blik meer te waarderen. Er was niemand die haar zo lang aan kon kijken als ik. Papa keek nooit naar haar, hij gebruikte alleen de woorden die hij op een rapport kon zetten. Ze waren altijd kritisch en streng omdat hij beweerde dat alles eerst afgebroken moest worden om stevig opgebouwd te kunnen worden, dat je altijd moest beginnen bij de bodem, zoals hij op vrijdagavond lasagneovenshotel maakte en het in laagjes omhoog werkte. De gesmolten kaas was het web waar je in verstrikt raakte als je te veel complimentjes kreeg, zei hij en dat kon nooit iets goeds betekenen.

lees meer in het nieuwe nummer

Zo gaat de molen

door Ivo Bonthuis

Op de rivier voer een aak vol zand voorbij, Zeezand. Ze keken ernaar vanachter het raam op de eerste verdieping, aan de voorkant van het huis.

‘Zo gaat de molen,’ zong hij zachtjes, ‘de molen, de molen.’

Zijn zoon lachte. Hij was vier maanden oud, verstond geen grote-mensentaal en had nog nooit een molen gezien.

‘Zo gaat de molen,’ zong hij, ‘de mo-ho-len.’

Beneden in de salon schreef zijn vrouw een brief aan het gemeentehuis. Het geboorteboekje van het kind bevatte een fout, en die moest nu worden rechtgezet. Een ambtenaar had in de achternaam van zijn zoon een *y* toegevoegd.

Toen hij het boekje ophaalde in de *mairie* had hij eroverheen gelezen. Een aardige mevrouw had hem uitdrukkelijk verzocht het document heel nauwkeurig op fouten te controleren, en hij had geknikt, een ernstig gezicht opgezet en lang naar het papier gekeken, want hij wilde haar een plezier doen. Namen ouders, geboortedata, geboorteplaatsen. In werkelijkheid las hij de regels zoals hij bijsluiters las, plichtsgetrouw liet hij zijn ogen over de letters dwalen zonder de informatie in zich op te nemen.

Een uitzondering maakte hij voor de voornaam van zijn zoon. Naar die vier letters keerde zijn blik steeds opnieuw terug, en steeds opnieuw trok een jubel door zijn borst. Het was alsof zijn zoon op dit document voor de tweede maal geboren werd: nu bestond hij niet meer alleen voor zijn ouders, nu bestond hij voor de hele wereld.

Dat was 's ochtends. Een halve dag later, voor het raam, de zachte kruin van zijn kind tegen zijn kin, verbeterde hij zichzelf. Hij dacht: nu bestaat hij voor de staat.

Zijn vrouw had erom kunnen lachen, ze had gezegd dat hij niet boos moest zijn en niet teleurgesteld. Maar het boekje moest onmiddellijk terug.

‘Voor één letter?’ had hij gevraagd. ‘We veranderen het later wel. Het is nog niet eens een echt paspoort.’

‘Je praat weer als een noorderling,’ had ze gezegd. ‘Het gaat allang niet meer over die ene letter. Die *y* heeft zich al vermenigvuldigd, is hupla van dit ene document in tien andere geschoven. Komen we nooit meer vanaf.’

Toch had ze zich onmiddellijk aan het schrijven gezet om verder onheil te voorkomen. Ze zat in kleermakerszit op de grond en schreef aan de koffietafel met een vulpen een heuse brief. Dat was nog iets wat hem als noorderling verbaasde: men zond hier nog handgeschreven brieven aan overheidsinstanties. Het had iets kneuterigs, en tegelijkertijd iets serviels. Met de mooiste krullen van haar eigen inkt moest zijn vrouw de staat bidden haar nederige verzoek te eerbiedigen.

‘Zo gaat de molen,’ zong hij. ‘De molen, de molen.’

Het verzoek, dacht hij, om een fout recht te zetten die niet zij, maar de *mairie* had gemaakt. Of was die *y* er op het ministerie al ingeslopen? Kwamen daar die geboorteboekjes niet vandaan?

Zijn vrouw had het hem uitgelegd. Hij wist het niet meer precies.

‘Zo gaat de molen, de mo-ho-len.’

lees meer in het nieuwe nummer

De NAVO-baas en de roze invasie

door Frederik Philip Kuethe

Ambassadeurs zijn verzet op het verzenden van berichten in de vorm van een codetelegram. Vooral als dat nergens voor nodig is. De code is bedoeld om de communicatie tussen een post en het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag strikt geheim te houden. Als bijvoorbeeld de Nederlandse ambassade in Kuala Lumpur iets van het grootste staatsbelang aan het vaderland wil berichten zonder dat de Maleisische autoriteiten meekijken, wordt de code gebruikt. Nu komen er in Kuala Lumpur niet veel onderwerpen op tafel die zo'n geheime code nodig of zelfs maar gewenst maken, behalve misschien als de Nederlandse ambassadeur bij toeval verneemt dat de sultan van Sawak vanwege homoseksualiteit op het punt staat gewipt te worden, maar zulks doet zich zelden voor. Bij codetelegrammen speelt evenwel geenszins alleen het staatsbelang. Om duidelijk te doen uitkomen dat zijn of haar post een danig deuntje meeblaast in de fanfare van Buitenlandse Zaken, grijpen juist ook ambassadeurs in kleinere landen al gauw naar de codetrommel.

Aldus kon ook de Nederlandse ambassade in Kuala Lumpur een geduchte rol spelen op het geopolitieke schaakbord van geheime code-berichten. Steeds wanneer de ambassadeur 's ochtends bij het ontbijt in *The Straits Times* een artikel had gelezen over de verhouding tussen Maleisië en Singapore greep hij naar de codetrommel om het in zijn eigen woorden na te vertellen aan Den Haag. Zelfs heb ik eens een code-telegram onder ogen gehad waarin de ambassadeur melding maakt van het heugelijke feit dat de bronchitis van de echtgenote van de tweede man op zijn post geheel verdwenen was. Elke code krijgt een nummer, en hoe hoger dat getal aan het einde van het jaar uitpakt des te actiever

lijkt de ambassade, en des te scherper staat de post op het netvlies van het ministerie gebrand.

Zo ging het in elk geval in het begin van de jaren tachtig van de vorige eeuw, toen ik zelf op de post Colombo in Sri Lanka werkzaam was. Op dit soort kleinere ambassades was het verzenden en ontcijferen van codetelegrammen een heidens werk. Het administratief personeel kon je er niet me opscheppen, want dat beschikte niet over de juiste 'clearance'. Hoe vaak heb ik niet staan vloeken boven de Hagelin Adeptor! Dat was de toenmalige codetrommel, en het ding zag eruit als een kruising tussen een koffiemachine en een telefoon.

Ik weet niet of de toenmalige hackers zich een hoedje hebben gelachen over de Nederlandse codes, maar het verkeer van ultrageheime berichten van de Nederlandse diplomatieke dienst kostte ons veel bloed, zweet en tranen. Bij het verzenden van de codetelegrammen naar het hoofdkwartier in Den Haag moest je de tekst invoeren naast de band met de codesleutel om een reeks cijfertjes te krijgen die naar het vaderland gestuurd kon worden. Bij de ontvangst van de codetelegrammen van het ministerie moest je de vercijferde band naast de band met de codesleutel invoeren om als resultaat een begrijpelijke tekst te krijgen. Mij kostte dat vaak uren in een verstikkend hete en klamme codekamer zonder ramen. En dan bleek steevast dat het bericht best per postduif of telex verzonden had kunnen worden.

lees meer in het nieuwe nummer

In Lieverlingelande komt de dood uit China

door Pieter Kranenburg

Simon Maverling kijkt uit over de begraafplaats. Zijn begraafplaats. In het westen van het land moet de eerste sneeuwvlok van het jaar nog vallen, maar hier in Lieverlingelande zijn de grafzerken al bedekt met een witte kruin. De sloot die het kerkhof omzoomt, en die Maverling zijn slotgracht noemt, is bedekt door een dunne laag ijs. Het is een stille, wazige spiegel geworden, zoals die in een badkamer waar iemand net heeft gedoucht. Hier op begraafplaats Lieverlingelandehof wijst niets op de onrust die dit idyllische buitengewest al enige tijd maatschappelijk verscheurt.

Maverling wil er niet al te veel over zeggen. Hij wijst naar de wolk Canadese ganzen die in de verte over Hufiezerlo trekt, de buurgemeente een paar kilometer oostwaarts. De ganzen doen hem denken aan zijn jeugd in Waterland, vertelt hij. Hij is de zoon van de bekende pianist Gabriel Maverling en een zorgzame moeder. Zijn vader betovert nog steeds luisteraars met zijn oude vingers, haast tegen de wetten van de natuur in. Maverlings moeder stierf drie jaar geleden. Kort daarna maakte hij een reis door China, 'om eens goed na te denken'. Daar kwam hij op het idee, dat nu voor zoveel spanningen zorgt in Lieverlingelande en omstreken.

Zelf kan Maverling het gedoe maar ten dele begrijpen. Hij is een verstorende factor, dat snapt hij zelf ook wel, en verstorende factoren verwekken stormen. Maar het verzet is te ver gegaan, opgeblazen tot voorbij een kritiek punt. Zijn aanwezigheid staat nu voor iets groters, iets waaraan hij naar eigen zeggen nooit heeft willen meewerken.

Lieverlingelande is een rustige plek, twee stille straten, ramen met mossige wenkbrauwen. Hier staat men aan de kant van Maverling. De

inwoners zijn blij dat er wat gebeurt. Jan wil niet met zijn naam in de krant, maar wel iets zeggen. Hij staat met zijn koffie voor het raam, terwijl zijn vrouw yoga doet in de bijkeuken, en vertelt over Hufiezerlo. Dat ze er Maverling liever kwijt dan rijk zijn.

‘Maar die opschudding in Hufiezerlo is juist prima,’ zegt hij. ‘Als het niet goedschiks kan, dan maar kwaadschiks. Wat Hufiezerlo nodig had, is een erkenning dat het niet goed gaat. Marianne en ik kochten dit huis hier twintig jaar geleden, en eigenlijk was het toen al aan de gang. Nu is de zaak ontploft, maar Simon is hartstikke goed bezig. Hij legt de vinger op de plek waar het pijn doet.’

Praat met de inwoners van Hufiezerlo en het word je direct duidelijk waar het pijn doet. Waar ze zich druk over maken, zijn doodskisten. Doodkisten uit China. De dood zwerft hier al jaren door de straten. Uit onderzoek van het CBS uit 2015 bleek dat de gemeente Hufiezerlo dat jaar, na de gemeente Pekela, het hoogste relatieve sterftecijfer had van alle gemeentes in Nederland. Van de plaatsen met meer dan 50.000 inwoners kampte Hufiezerlo bovendien in de afgelopen vijftien jaar verreweg met de meeste sterftegevallen. Doodsoorzaak nummer één is ouderdom. Vergrijzing zit in het beenmerg van de stad.

lees meer in het nieuwe nummer

Auteurs in dit nummer

IVO BONTHUIS (1976) – Woont in Parijs. Publiceerde verhalen in *Hollands Maandblad* en won de Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2007/2008. In 2010 verscheen zijn roman *Iedere dag in dienst van jou* en in 2013 de roman *Niets en niemand*. Ontving in datzelfde jaar het C.C.S. Crone Stipendium.

MARK BOOG (1970) – Publiceerde talrijke romans en dichtbundels. Werd in 2001 bekroond met de C. Buddingh'-prijs en in 2006 met de VSB-Poëzieprijs. Meest recent verschenen de poëziebundel *Maar zingend* (2013) en de roman in verzen *De rotonde* (2015). Zie: <http://boogblog.wordpress.com>.

JACK DRUPPERS (1962) – Wijkagent & inspecteur van politie te Amsterdam. Is ook actief als acteur. Publiceerde eerder in het politievakblad *Blauw* en als 'korpblogger'. Voor zijn project 'Politiekids' ontving hij de LPB Award voor het beste buurtproject en werd hij genomineerd voor de Hein Roethofprijs.

EVA GERLACH (1948) – Ontving de Lucy B. & C.W. van der Hoogt-prijs (1981), de A. Roland Holstpenning (1988), de Jan Campertprijs (1995), de *Zilveren Griffel* en de P.C. Hooftprijs (2000). Debuteerde in 1977 in *Hollands Maandblad*. In 2016 verscheen haar recentste bundel *Ontsnappingen*.

PIETER KRANENBORG (1994) – Doet de masteropleiding Urban Studies aan de Universiteit van Amsterdam. Publiceerde eerder in *Tirade* en *Hollands Maandblad*. Ontving in 2016 de *Hollands Maandblad Aanmoedigingsbeurs* (categorie proza). Dit voorjaar debuteert hij met zijn verhalenbundel *Astronaut*.

FREDERIK PHILIP KUETHE (1942) – Werd na een loopbaan in de Diplomatieke Dienst (1970-1985) journalist bij *Elsevier*. Publiceerde de roman *De Zaakgelastigde* (1994) en de verhalenbundel *De eeuwige drenkeling en andere waargebeurde verhalen*. In 2016 verscheen zijn *Alle 45 Amerikaanse presidenten*.

KITTY POWWELS (1964) – Studeerde Portugees aan de Universiteit Utrecht en is werkzaam als literair vertaler. Ontving in 2015 de *Hollands Maandblad Aanmoedigingsbeurs* (categorie proza).

MARIEKE RIJNEVELD (1991) – Dichter, schrijver, muzikant. Ontving in 2015 de *Hollands Maandblad Aanmoedigingsbeurs* (categorie poëzie) en in 2016 de C. Buddingh'-Prijis voor haar debuutbundel *Kalfsvlies*. Schrijft korte verhalen in *Hollands Maandblad* en werkt aan een roman; www.mariekerijneveld.nl.

F. STARIK (1958) – Dichter, kunstenaar, zanger, schrijver. Publiceerde vele dichtbundels, zoals *Victoria, of het Ministerie van Liefde, Zorg en Dood* (2009), *De gastspeler* (2010), *Door* (2013) en *Staat* (2015), alsook de romans *De gastspeler* (2009) en *Moeder doen; een lied van liefde, zorg en ouderdom* (2013).

BABETTE WAGENVOORT (1970) – Beeldend kunstenaar, illustrator en docent aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten (KABK) te Den Haag. Zie ook: www.babettewagenvoort.com.

CARINA VAN DER WALT (1960) – Geboren in Welkom, Oranje-Vrijstaat, Zuid Afrika. Dichter en kunstrecensent. Debuuteerde in 2013 in Zuid-Afrika in *Nuwe Stemme 5* (de reeks voor nieuwe Zuid-Afrikaanse poëzie) en in 2015 in Nederland met (de samen met Willy Martin geschreven) bundel *Amalgaam*.

H.L. WESSELING (1937) – Emeritus-hoogleraar Algemene Geschiedenis aan de RU Leiden en auteur van onder veel meer *De man die nee zei; Charles de Gaulle 1890-1970* (2012) en *La Grande Nation* (1914).

HOLLANDS Maandblad

Redactie: Bastiaan Bommeljé

Redactieraad: Gerard van Emmerik, Beatrijs Ritsema en Willemijn Lindhout

Vormgeving: Steven Boland

Copyright: Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door subsidie van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingfonds, thans Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Redactiesecretariaat: Hollands Maandblad • p/a Willem Fenengastraat 2-A • 1096 BN Amsterdam • Tel. 020-4213830 • info-hm@uitgeverijpodium.nl (niet voor kopij)

Bij ongevraagde bijdragen postzegels voor antwoord bijsluiten

Uitgevers: Uitgeverij Podium in samenwerking met Stichting Hollands Maandblad, Willem Fenengastraat 2-A • 1096 BN Amsterdam

Abonnementen: 12 nummers per kalenderjaar, prijs per jaargang € 79,50 • Proefabonnement (3 nummers) € 20,- Abonnementen die niet één maand voor afloop van de abonnementsperiode zijn opgezegd, worden automatisch verlengd

Opgave: S.P. Abonneeservice • Postbus 105 • 2400 AC Alphen aan den Rijn.

Telefoon tijdens werkdagen van 9.00-17.00 uur: 0172-476085.

Een acceptgiro voor betaling volgt

Losse nummers: € 7,50 • dubbelnummers € 9,90 • Verkrijgbaar bij de boekhandel of door bestelling bij Uitgeverij Podium dan wel via www.hollandsmaandblad.nl – HollandsMaandblad@spabonneeservice.nl